

Poručík děl. František K a v á l e k:

Kdo má pozorovat palbu dělostřelectva z letounu?

V době, kdy se ve všech armádách velmocí všemožně zdokonaluje spolupráce letectva s dělostřelectvem, je nutno si dokonale ujasnit poznatky z výsledků praktických spoluprací dělostřelectva s letectvem a rozbořem dosažených výsledků rozřešit shora uvedenou otázku, na které především záleží bezvadná funkce této v mnoha případech jediné složky pozorování dělové palby, která jediné dovoluje využít náležitě dostřelů moderních děl.

Kdo byl brán doposud v úvahu jako pozorovatel dělové palby z letounu?

Byli to: a) příslušníci letectva:

- 1) záložní důstojníci pol. poz. let.
- 2) aktivní aspiranti pol. poz. let.
- 3) aktivní důstojníci pol. poz. let.

b) příslušníci dělostřelectva:

- 4) aktivní důstojníci děl. pol. let. poz.
- 5) záložní důstojníci děl. pol. let. poz.
- 6) aktivní aspiranti děl. pol. let. poz.

c) příslušníci pěchoty a jezdeckva:

- 7) aktivní a záložní důstojníci pol. let. poz.

Školy, v kterých nabyli znalosti o střelbě dělostřelectva, jsou:

k 1) a 2) poz. škola pro důst. letectva v zál.,

k 3) tatáž nebo zál. důst. škola jiných zbraní, voj. akademie, aplikační škola letectva,

k 4) škola na důst. děl. v zál., voj. akademie, aplikační škola děl., kurs pro letounové pozorovatele děl.,

k 5) a 6) škola na důst. děl. v zál. a kurs pro let. poz. děl.,

k 7) jako u k 4—6, ale pro tu kterou zbraň.

U příslušníků letectva je zřejmo, že při rozsáhlosti nauk potřebných k vlastnímu školení polního pozorovatele letce není možno ani při nejlepší jejich vůli, aby dosáhli takové znalosti nauky o střelbě dělostřelectva, aby mohli bezpečně obstát ve všech jejích variantách a nepředvídaných případech, které se mohou v boji vyskytnout, nehledě k novému požadavku na děl. let. poz. v případech, o nichž se zmíním níže, kdy pozorovatel je nucen převzít velení baterie.

Z přehledu škol, kde nabyli pozorovatelé znalosti střelby děl. a z požadavků na děl. let. poz., které na něj klade předpis D-VI-2, je zřejmo, že splnit tyto požadavky opravdu spolehlivě může jen důstojník dělostřelectva, cvičený jako děl. let. pozorovatel.

K tomu sluší dodat, že dělostřelecký důstojník je stále obeznámován s nejnovějšími pokroky dělostřelectva vlastního a cizího, s jejich střeleckými methodami, jejich taktikou, způsoby zastírání atd. a zná podrobně, co asi velitelé dělostřelectva na zemi potřebují od let. pozorovatele děl. palby.

U pozorovatelů-letců je pozorování dělové palby jen jejich vedlejším úkolem, protože hlavní jejich úkol je tvořit zkušený pozorovatelský sbor letectva bombardovacího, dálkozvědného, zpravodajského pro vyšší velitelství a speciálních letounů pro fotogrammetrii, rozprašování BCHL. atd., kdežto u letounových pozorovatelů pěch. a jezd. je hlavním úkolem spolupráce s těmito zbraněmi.

Chceme-li dosíci v některém oboru dokonalosti a absolutní spolehlivosti, musíme se pro ten onen obor specializovat.

Letecký pozorovatel musí být specialistou ve všech shora uvedených oborech, z nichž každý sám o sobě je „vědou“, nemůže být tedy při nejlepší vůli zároveň specialistou-dělostřeleckým letcem, aby to nebylo na újmu obou jeho úkolů. Toho jasným důkazem jsou praktické spolupráce s letci v děl. učilišti a u děl. pluků.

Hlavní požadavky na pozorovatele jsou: absolutní přesnost v udávání úchylek ran od cíle, schopnost ukončit úlohu, vymyká-li se z normálního rámce střelecko-technického nebo s hlediska spojení letce se zemí, schopnost eventuálně velet z letounu baterii.

Praktické výsledky ukazují, že většina pozorovatelů-letců dělá takové chyby v udávání úchylek ran od cíle, nebo je dává úplně nesrozumitelně a ledabyle a na žádost země „nerozumím, opakujte“ vysílají ještě hůře než předtím, takže svou trestuhodnou nedbalostí úplně znemožňují práci dělostřelci na zemi, že prakticky účinné střelby po takovém „zastřílení“ nebo „kontrole“ by byly úplným plýtváním děl. střelivem v masách. Další specialitou je, že nefunguje-li během spolupráce letci radiová stanice, ukončí úlohu uprostřed zastřílení, ačkoli má u sebe rozkazem pro spolupráci určeny významy raket a přesně udán způsob, jak v takovém případě úlohu dokončit.

Ještě se snad nestalo, aby dělostřelec ve vzduchu udával zemi úchyly, o nichž nebyl přesvědčen, že je změřil s předepsanou přesností. Všeobecně, jakmile nastane nějaký nezvyklý případ během spolupráce s letci, je veta po ní, protože je nemožno se s neodborníkem dorozumět o dalším pokračování úlohy. Při tom ovšem mohou být a ve skutečnosti jsou tyto pro dělostřelectvo téměř nepotřební pozorovatelé výbornými leteckými pozorovateli, kterým se zase v jejich odvětví nikdy nemůže rovnat dělostřelecký pozorovatel.

V moderních armádách přicházíme k názoru, že je nutno, aby při střelbě na pohyblivé nebo mizivé cíle (dělostřelecké kolony, autokolony, trény, proudy pěchoty a j.) pozorovatel z letounu přímo převzal velení baterie a dával jí přímo střelecké povely pro palbu. Hlásí-li veliteli dělostřelecké jednotky na zemi jen úchyly jako doposud, obvykle přichází palba pozdě nebo se jí cíl vyhne a nastává nekonečná honička palby za cílem. Tomu se vyhneme shora uvedeným způsobem řízení střelby letcem.

Chce-li někdo účinně střílet s baterií ze vzduchu, musí napřed ovládat baterii výborně na zemi. K tomu má příležitost opět jen důstojník dělostřelectva.

Střelba dělostřelectva s leteckým pozorováním je v stálém rychlém vývoji. Střelbu několika oddílů najednou musí řídit skutečný odborník, dělostřelecký důstojník, věnující se se zájmem své službě dělostřeleckého polního letounového pozorovatele, znalý dopodrobna nauky o střelbě dělostřelectva a předpisů o palbě dělostřelectva s leteckým pozorováním nejen našich, ale i jiných států. Všechny ostatní jeho letecké znalosti jsou mu jen pomocnými prostředky k splnění jeho hlavního úkolu, t. j. práce pro dělostřelectvo.

Výcvik v udávání úchylek musí být stále prakticky prováděn, jinak pozorovatel ztratí jistotu v odhadu a měření úchylek a stává se tím pro dělostřelectvo nepotřebným.

Z těchto všech důvodů vidíme, že spolupráci s dělostřelectvem a hlavně řízení jeho palby má provádět zkušený dělostřelecký důstojník aktivní, mající aplikační školu dělostřeleckou a kurs pro děl. let. pozorovatele po nejméně dvouleté praktické službě u baterie.

Dobrý a úplně spolehlivý dělostřelecký let. pozorovatel je neocenitelným pomocníkem vlastního dělostřelectva a postrachem nepříteli.

Je záhodno zajistit si co největší počet děl. let. poz. z řad aktivních důstojníků děl. (bez přemístění k letectvu), protože velitele baterií mo-

hou v krátké poměrně době nahradit záložní důstojníci dělostřelectva, kdežto zkušený děl. let. pozorovatel jest aspoň ve válce nenahraditelný a bude jich nedostatek, zvláště máme-li na zřeteli válečné ztráty.

Závěrem ze všech těchto úvah přicházíme k těmto požadavkům dělostřelce pro zlepšení spolupráce s letcem:

1. Je nutno, aby palbu výborného dělostřelectva, kterým se honosí naše armáda, řídili výborní děl. let. pozorovatelé, kteří by se mohli věnovat toliko tomuto úkolu, aniž by byli zatěžováni různými jinými funkcemi u děl. pluků.
2. Je třeba, aby spolupráci s dělostřelectvem vždy prováděli toliko dělostřelci letounoví pozorovatelé, aktivní důstojníci děl.
3. Je nutno zvětšit počet děl. letounových pozorovatelů.
4. Je nutno věnovat více pozornosti tomuto druhu dělové střelby, protože bez něho není dostřelů nových děl úplně využito.
5. Je třeba nejlepší z těchto pozorovatelů vysílat do kursů a učilišť sprátených armád, aby prakticky poznali jiné metody a na jejich základě zdokonalili naše vlastní.
6. Je nutno cvičit děl. let. pozorovatele ve velení bateriím ze vzduchu.
7. Je třeba zavést dělostřelecké letectvo, t. j. letectvo pracující výhradně pro veškeré druhy dělostřelectva, a soustředit je v rukou velitele dělostřelectva sboru.
8. Tato potřeba dělostřeleckého letectva musí najít pochopení u rozhodujících činitelů, poněvadž je již jiné státy (Rusko, Německo) dávno mají.
9. Jest nutno, aby v tomto oboru těsně spolu pracovalo dělostřelecké a letecké učiliště, které se musí přizpůsobit jeho požadavkům v řešení těchto otázek, poněvadž tu musí diktovat dělostřelec a letec být jen jeho technickým poradcem a pomocníkem, jak nejlépe zajistit spolehlivou funkci létající pozorovatelny dělostřelectva, protože jinak nedosáhneme co do přesnosti a spolehlivosti palby dělostřelectva s leteckým pozorováním jiných výsledků, než s kterými jsme se setkali na konci světové války.

Kapitán děl. Karel L u k á š :

Výpočet souřadnic bodu pomocným bodem Collinsovým.

Velmi často při dělostřelecké topografické přípravě střelby a pozorování nastane úkol určit souřadnice základního bodu a nějakého bodu poblíže pozorovaten. Takovéto body budeme téměř výhradně určovat protínáním zpětným poněvadž jiná měřická metoda, na př. protínání vpřed, požaduje provést měření alespoň na třech známých bodech. Mnohdy nebudeme mít k dispozici ani takovéto tři známé body, na kterých bychom mohli provést měření (na př. budeme znát souřadnicemi tři věže kostelů a excentrické měření nechceme provádět), pak budeme mít úkol téměř vždy časově omezen. Doba, potřebná k měření na třech bodech, jest určitě delší než doba, potřebná k měření na jednom bodě. Základní bod potřebný k určení souřadnic řídicího děla máme volit co možná jeden pro celý oddíl, aby určení souřadnic všech tří řídicích děl v oddílu bylo pod vlivem stejné chy-